

شہر گمشده

فاطمه جیه گفت...؟
مدینه جیه شتد...؟

محمدحسن زورق

با مقدمه‌ای از
استاد محمدرضا حکیمی

فهرست

۱	یادداشت مؤلف برای چاپ سوم
۲	یادداشت مؤلف برای چاپ دوم
۳	یادداشت مؤلف برای چاپ اول
۵	مقدمه
۱۹	فصل اول - در عصر بعثت
۲۱	بخش اول: جهان و جای پای پیامبران
۲۱	۱- نشانه خدا
۲۲	۲- بودا و آسیا
۲۳	۳- ایران و روم
۲۴	۴- پنج پیام آور
۲۷	۵- پیام و پیام آوران
۳۰	بخش دوم: نگاه از شرق به جهان
۳۰	۱- ژاپن
۳۵	۲- چین

۴۱	.....	۳- هند
۴۸	.....	۴- ایران
۵۲	.....	۵- روم
۶۴	.....	۶- مصر
۷۲	.....	بخش سوم: کالبدشکافی جهان
۷۳	.....	الف- جهان آنچنان که بود
۷۴	.....	ب- کالبدشکافی تاریخ
۷۴	.....	۱- تجسم‌گرایی
۷۵	.....	۲- تکثر‌گرایی
۷۷	.....	۳- ارتباطات شفاهی و فرهنگ شنیداری
۷۸	.....	۴- شیء پنداری انسان
۷۹	.....	۵- بردهداری
۸۰	.....	۶- پدرسالاری
۸۱	.....	۷- بافت عشیره‌ای
۸۲	.....	۸- نژادپرستی
۸۲	.....	۹- نظام سیاسی
۸۳	.....	۱۰- اشرافیت
۸۶	.....	۱۱- استبداد
۸۹	.....	۱۲- قساوت
۹۱	.....	۱۳- تحول ادیان
۹۴	.....	۱۴- تجسم و مجردات
۹۵	.....	۱۵- اشرافیت دینی
۹۶	.....	۱۶- خرافات
۹۹	.....	۱۷- تناسخ
۱۰۰	.....	۱۸- سنت‌گرایی
۱۰۲	.....	۱۹- آمیزش اشرافیت، روحانیت و سنت
۱۰۴	.....	۲۰- تقدس‌گرایی جاہلانه
۱۰۶	.....	۲۱- ضعف خرد جمعی

فهرست / پ

۱۰۶	۲۲- طبقات اجتماعی
۱۰۹	۲۳- پایگاه اجتماعی زنان
۱۱۱	۲۴- نظمات حقوقی
۱۱۳	۲۵- نظمات مالیاتی
۱۱۵	۲۶- نظام ارباب - رعیتی
۱۱۶	۲۷- جنگ فقر و غنا
۱۱۹	۲۸- مرگ‌های دسته جمعی
۱۲۰	۲۹- ربا
۱۲۱	۳۰- آموزش و پرورش
۱۲۳	۳۱- ریاضت و خودآزاری
۱۲۴	۳۲- اشتغال
۱۲۴	۳۳- مرزهای سیاسی و دینی
۱۲۶	۳۴- اقتصاد
۱۲۸	۳۵- هنر
۱۳۱	۳۶- علم
۱۳۴	۳۷- فن شناسی
۱۳۶	۳۸- خرد و منطق
۱۳۸	۳۹- نبوت
۱۴۱	۴۰- توحید
۱۴۵	بخش چهارم - خاورمیانه
۱۴۵	۱- خاورمیانه کجاست؟
۱۴۵	۲- خاورمیانه محل اتصال سه قاره است
۱۴۶	۳- تنوع آب و هوایی در خاورمیانه
۱۴۸	۴- تنوع زنادی
۱۴۹	۵- تنوع فرهنگی
۱۵۰	۶- قلب جهان
۱۵۲	بخش پنجم - عربستان
۱۵۲	۱- موقعیت جغرافیایی

۱۵۲	۲- تاریخ اجتماعی
۱۵۶	۳- شرایط اقتصادی
۱۵۷	فصل دوم - قریش، محمد و فاطمه
۱۵۹	بخش اول - قریش
۱۵۹	۱- مفهوم واژه قریش
۱۶۰	۲- ابراهیم، هاجر و اسماعیل
۱۶۶	۳- عرب، قریش و محمد
۱۶۸	۴- پویش تاریخی قریش
۱۸۰	۵- جامعه‌شناسی قریش
۱۸۳	بخش دوم: محمد و خدیجه
۱۸۳	۱- محمد
۱۸۹	۲- خدیجه
۱۹۱	۳- محمد و خدیجه
۱۹۴	بخش سوم: بعثت محمد
۱۹۴	۱- یک منتظر... یک منتظر...
۱۹۶	۲- اوّلین پیام
۱۹۸	۳- محمد و عیسی
۱۹۹	۴- یک مسیحی از ایران
۲۰۲	۵- مکه و بعثت
۲۰۴	عز زمینه اجتماعی بعثت
۲۰۸	۷- اختناق مکه
۲۱۷	بخش چهارم: ولادت فاطمه
۲۱۷	۱- فضای اجتماعی مکه
۲۱۸	۲- چهل روز اعتکاف
۲۱۹	۳- خدیجه با خیال او
۲۲۰	۴- در لحظه‌های ولادت
۲۲۲	بخش پنجم - فاطمه و مکه

یادداشت مؤلف برای چاپ هشتم کتاب شهر گمشده

اینک که به لطف خداوند و همت دفتر نشر فرهنگ اسلامی هشتمین چاپ کتاب شهر گمشده (فاطمه چه گفت؟ مدینه چه شد؟) روانه بازار کتاب می شود جا دارد از همه دوستان و علاقه مندانی که به اشکال گوناگون از نگارنده قدردانی نموده اند، تشکر کنم.

از خداوند بزرگ بخاطر توفیق نگارش این کتاب سپاسگزارم. همچنین از لطف همه علاقه مندان و دوستداران این کتاب که در طول این سال ها به اشکال گوناگون علاقه خود به این کتاب را ابراز نموده اند تشکر می کنم.

لازم است به اطلاع خوانندگان این کتاب برسانم که پس از نگارش کتاب حاضر، توفیق مدد کرد و کتاب های زیر به رشتة تحریر درآمد:

۱. اسلام و سکولاریسم از آغاز تا امروز؛ ۲. نخستین رویارویی های اسلام و سکولاریزم؛ ۳. امامت و جهان امروز؛ ۴. فلسفه تاریخ؛ ۵. فاطمیت فاطمه و تاریخ؛ ۶. انتظار تاریخ؛ ۷. چگونه می توان حضرت فاطمه را شناخت؛ ۸. پنجمین پنجره و خورشید؛ ۹. بازی بزرگ عباسیان و امام هشتم همه این آثار حلقاتی زنجیره ای هستند که می کوشد چشم انداز دقیق تری از تاریخ ما را ارائه نماید. از همکاران عزیز در سازمان های انتشاراتی گوناگون که نشر آثار مرا بر عهده دارند به ویژه دفتر نشر فرهنگ اسلامی که این کتاب را در اختیار علاقه مندان گذاشته است، سپاسگزارم.

و من الله التوفيق و عليه التکلان

تهران، آذر ۱۴۰۱، محمد حسن زورق